

radničku klasu, kao što radnik - ali samo izuzetno - postaje kapitalist. Rad kao moment kapitala, njegovi troškovi. Dakle, nadnica je žrtva koju prinosi kapital.

Rad se raspada na sebe i nadnicu. sam radnik je kapitalroba.

Kolizija uzajamnih suprotnosti.

Privatno vlasništvo i rad

ad pag⁽⁵²⁾ XXXVI^[AA] Subjektivna suština privatnog vlasništva, privatno vlasništvo kao djelatnost koja postoji za sebe, kao subjekt, kao ličnost, jest rad. Razumje se, dakle, da tek nacionalnu ekonomiju koja je rad priznala svojim principom - Adam Smit - koja, dakle, privatno vlasništvo nije više shvaćala samo kao stanje izvan čovjeka, da tu nacionalnu ekonomiju treba posmatrati kao proizvod zbiljske energije i kretanja privatnog vlasništva (ona je za sebe u svijesti nastalo samostalno kretanje privatnog vlasništva, moderna industrija kao vlastitost), i kao proizvod moderne industrije, s druge strane, ubrzala i proslavila energiju i razvitak te industrije i učinila je snagom svijesti. Pristalice novčanog i merkantilnog sistema, koji privatno vlasništvo smatraju samo predmetnim bićem za ljude, čine se stoga ovaj proslavljenoj nacionalnoj ekonomiji, koja je otkrila subjektivnu suštinu bogatstva - unutar privatnog vlasništva - kao fetišisti, kao katolici. Stoga je Engels s pravom nazvao Adama Smita Luterom nacionalne ekonomije^[AB]. Kao što je Luter priznao religiju, vjeru za suštinu vanjskoga svijeta i stoga se suprostavio katoličkom mnogobožstvu, kao što je ukinuo spoljašnju religioznost time što je religioznost učinio čovjekovom unutrašnjom suštinom, kao što je negirao svećenika koji postoji izvan laika time što je svećenika premestio u srce laika, tako se pregledava bogatstvo koje se nalazi izvan čovjeka i koje je od njega nezavisno - dakle, koje se može održati i potvrditi samo na spoljašnji način - tj. ta njegova spoljašna, nemisaona predmetnost se prevladava time što se privatno vlasništvo otjelovljuje u samom čovjeku, a sam čovjek se priznaje njegovom suštinom - ali zato je sam čovjek stavljen u odredjenje privatnog vlasništva kao kod Lutera u odredjenje religije. Međutim, pod vidom priznanja čovjeka nacionalna ekonomija čiji je princip rad samo je konzekvatno provođenje proricanja čovjeka na taj način što se sam čovjek ne nalazi više u spoljašnjoj napetosti prema spoljašnjoj suštini privatnog vlasništva, nego je sam postao ta napeta suština privatnog vlasništva. Što je prije bilo sebi-spoljašni-bitak